

Відділ культури і туризму
виконавчого комітету Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована бібліотечна система

„Справжній народний письменник”

**До 80-річчя від дня народження
В. Бикова**

Бібліографічний покажчик

Славутич

2009

Даний бібліографічний покажчик підготовлено відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутич.

Видання присвячене 80-річчю від дня народження Василя Бикова – видатного білоруського прозаїка, лауреата Державної і Ленінської премій.

Покажчик містить біографію, публікації про твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценарії, інтернет-ресурси.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі:

Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний набір:

Соловйова Л.О.

Відповідальний
за випуск:

Портная Н.В.

*«Я хочу лише одного —
залишитися чесним»*
В. Биков

Біографія письменника

Народний письменник Білорусі Василь Биков увійшов до світу літератури разом з тими митцями, які творили пісню світового мистецтва на честь Людини, Добра і Справедливості. Його талант широко шанується багатьма українськими читачами.

Народився майбутній письменник у с. Бички Ушацького району Вітебської області в селянській родині. Дитинство та юнацькі, передвоєнні, роки були нелегкими: «і взуття немає, і одягнути нічого». Після закінчення школи В. Биков вступив на скульптурне відділення Вітебського художнього училища. Проте через декілька місяців від початку його навчання омріяній справі було відмінено стипендії й спеціальною постановою введено плату за навчання. Випадкові заробітки студента були надто мізерними, аби він мав змогу продовжувати навчатися. Довелося повернутися в село. Та невдовзі В. Биков знов іде до Вітебська, де набуває професії бетоняра-арматурника. Перші кроки його трудового самостійного життя пов'язані саме з Україною, з м. Шостка, куди він приїхав напередодні війни.

Велика Вітчизняна війна обпекла В. Бикова, як і весь народ, гострим боєм. Упродовж липня-серпня 1942 року сімнадцятирічний юнак, повністю відрізаний від рідної Білорусі, разом із місцевим населенням працював на оборонних роботах, зокрема копав протитанкові рови. Потім його мобілізували і направили на навчання в Саратовське училище. На фронт потрапив восени 1943 року. Брав участь у боях за визволення Саратова, Воронежа, Сталінграда. У січні 1944 року В. Биков повернувся в Україну. Разом із бійцями Другого Українського фронту лейтенант Биков на засніжених полях Кіровоградщини мужньо відбивав танкові атаки. Саме там, у селі Велика Северинка, на обеліску над братською могилою назавжди викарбовано ім'я Василя Бикова, який начебто тут загинув смертю хоробрих. Однак це «місце постійної прописки» та похоронка, надіслана його матері, на щастя, були помилковими.

Адже тяжко поранений командир взводу встиг вивовзти з хати, яку через декілька хвилин знесли німецькі танки.

Василь Биков вижив не тільки тоді, а й далі продовжував свій бойовий шлях країнами Європи: Румунії, Угорщини, Австрії до самої перемоги. Лише через десять років після служби в діючій армії України, Білорусі та Далекого Сходу його звільнили з армії.

Восени 1955 року В. Биков розпочав письменницьку діяльність. Як початкуючий письменник і літературний критик Василь Биков взяв свого героя з важкого повоєнного десятиліття. Обтяжений досвідом війни, він поступово входить в літературний світ. Творчий процес, розпочатий у 50 – 60-х роках, Биков присвячує Великій Вітчизняній війні.

Поряд з основною письменницькою діяльністю митець плідно працював також у жанрах публіцистики та літературної критики. Найактивніший період його публіцистичної діяльності припадає на кінець 80-х – початок 90-х років минулого сторіччя. Він писав статті, дослідження, давав інтерв'ю.

Останні роки В. Биков проживав у Німеччині, у Франкфурті-на-Майні та Чехії як вигнанець, бо вдома не міг ні жити, ні писати. Білоруський класик, так само як інші білоруські поети, котрі проживають за межами Білорусі, у своїх поневіряннях був не самотнім. Адже після здобуття країною незалежності місцеві клопоти виступили на перший план, залишаючи десь на периферії свідомості коліс близькі й актуальні проблеми.

Незадовго до смерті Василя Володимировича тиражем у дві тисячі примірників вийшли білоруською його спогади «Довга дорога додому». Передісторія така. У Німеччині Биков здружився з Борисом Китом — людиною фантастичної долі, білоруським інтелігентом, який став одним із фундаторів американської астронавтики, вченим зі світовим ім'ям (зараз живе у Франкфурті-на-Майні). Вирішив записати його оповіді про життя. Потім, розповідає вдова письменника Ірина Михайлівна, задумався: а може, й свої нотатки підготувати? Викласти, що і як було, щоб плітки не ходили. Вийшла по-биковськи сумна, гірко-спокійна книга: життєві повороти, дитинство, війна, творчість, зустрічі, друзі, вороги, роздуми... Останній акорд...

Додому Василь Биков повернувся тяжкохворим у кінці травня 2003 року, де і помер в онкологічній лікарні.

В Білорусі не скоро постане митець такого рівня, як Биков, що кончина письменника буде чи не найбільшою трагічно-величною подією в білоруській історії ХХІ століття.

Твори:

- 1960 - "Журавлиный крик"
- 1960 - "Ход конем"
- 1962 - "Третья ракета"
- 1964 - "Альпийская баллада"
- 1965 - "Одна ночь"
- 1970 - "Сотников"
- 1971 - "Обелиск"
- 1973 - "Дожить до рассвета"
- 1974 - "Волчья стая"
- 1975 - "Его батальон"
- 1978 - "Пойти и не вернуться"
- 1983 - "Знак беды"
- 1989 - "В тумане"
- 1999 - "Трагедія Білорусі".

Нагороди:

Державна нагорода СРСР (за "Дожити до світання", 1974), Державна нагорода ім. Якуба Коласа Білоруської РСР (1978), Ленінська нагорода (за "Знак лиха", 1986). Народний письменник Білорусі (1980), Герой Соціалістичної Праці (1984).

Твори В. Бикова

БЫКОВ В. В тумане: Повести: Пер. с бел. – М.: Сов. писатель, 1989. – 320 с.

БЫКОВ В. Знак беды: Повесть; Карьер: Роман. – Минск: «Мастацкая літаратура», 1989. – 542 с. – (Белорус. проза).

БЫКОВ В. Карьер: Повести. – М.: Известия, 1990. – 384 с.

БЫКОВ В. Мертвим не болят: Роман // Вітчизна. – 1988. - № 7. – С. 2-136.

БЫКОВ В. Мертвим не болят: Роман, повісті /Пер. з білорус та авт. передмови Т.В. Кобржицька. – К.: Дніпро, 1990. – 366 с.: іл. – (Єднання).

БЫКОВ В. Обелиск: Повести. – М.: Молодая гвардия, 1985. – 235 с.

БЫКОВ В. Повести /Пер. с бел. – К.: Рад. шк., 1989. – 416 с.

БЫКОВ В. Повести разных лет /Пер. с бел. – М.: Худож. лит., 1990. – 718 с.

БЫКОВ В. Пойти и не вернуться: Повесть // Школьная роман-газета. – 1997. - № 5. – С. 30-87.

БЫКОВ В. Полюби меня, солдатик...: Маленькая повесть // Дружба народов. – 1996. - № 6. – С. 6-37.

БЫКОВ В. Третья ракета: Рассказ (Фрагмент); Его батальон: Рассказ (Фрагмент) // Литература в школе. – 1995. - № 2. – С. 17-20.

Про життя і творчість В. Бикова

Бугаев Д. По законам правды и человечности // Быков В. Знак беды: Повесть; Карьер: Роман. – Минск: «Мастацкая літаратура», 1989. – С. 3-20. – (Белорус. проза).

Василь Быков // Каверин В.А. Литератор: Дневники и письма. – М: Сов. писатель, 1988. – С. 211-220.

XX век: Вехи истории – вехи судьбы. Анкета (В Быков, Ю. Дав, Н. Климонтович, Н. Шмелев) / Предисл. и публикация А. Николаева // Дружба народов. – 1997. - № 3. – С. 191-198.

Дедков И. // Быков В. Повести разных лет /Пер. с бел. – М.: Худож. лит., 1990. – 718 с.

Журавлев С.И. Нравственность подвига: Василь Быков // Журавлев С.И. Память пылающих лет. Современ. сов. проза о Великой Отечественной войне: Кн. для учителя. – М: Просвещение, 1985. – С. 84-116.

Леонов Б.А. Эхо народной беды: О жизни и творчестве В. Быкова // Леонов Б.А. Утверждение: Героико-патриотическая тема в русской и советской литературе. – М.: Худож. лит., 1988. – С. 220-242.

«Мёртвым не больно» под арестом: Архивные материалы о судьбе повести В. Быкова // Дружба народов. – 1993. - № 9. – С. 204-210.

Ромашенко Л.І. Пафос заперечення війни: Матеріали до уроку за повістю «Альпійська балада» В. Бикова і оповіданням «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа..» Г. Белля // Всесвітня література. – 1999. - № 4. – С. 39-40.

Хмельницкая Т. Герои активного действия: В. Быков // Хмельницкая Т. В глубь характера. О психологизме современной советской прозы. – Л.: Сов. писатель, 1988. – С. 217-254.

Розробки уроків та сценарії

Учамбрина И.А. "Наука жить достойно": Урок по повести Василя Быкова "Альпийская баллада" // Литература в школе. - 2005. - № 5. - С. 36-39.

Интернет-ресурси

uk.wikipedia.org - Биков Василь Володимирович — Вікіпедія. Біографічні відомості.

[referat-bank.com index.cgi?title](http://referat-bank.com/index.cgi?title) - Василь Володимирович Биков : Біографія, автобіографія.

briefly.ru - Краткое содержание произведений В. Быкова.

[reff.net.ua 37645-Voennaya](http://reff.net.ua/37645-Voennaya) - Військова тема у творчості Василя Бикова і Бориса Васильєва.

ukrlib.com.ua/Реферату/printout.php... - Василь Биков - реферат.

[oblosvita.kiev.ua 2006/lyudina...vasilya-bikova...](http://oblosvita.kiev.ua/2006/lyudina...vasilya-bikova...) - Людина на війні (за повістю Василя Бикова «Сотников»).

BiografGuru.ru › [about/bikov/?q=2555](http://BiografGuru.ru/about/bikov/?q=2555) - Биков Василь Володимирович: Біографія.

foxdesign.ru › [aphorism/biography/bykov v.html](http://foxdesign.ru/aphorism/biography/bykov v.html) - Біографія: Василь Биков.

Зміст

Біографія письменника.....	3
Твори В. Бикова.....	6
Про життя і творчість В. Бикова.....	7
Розробки уроків та сценарії.....	8
Інтернет-ресурси.....	8